

جواب فعالیت های مطالعات اجتماعی ششم / درس ۱۷ ::

ویژگی‌های دریا‌های ایران

جواب سوال صفحه ۱۰۹ مطالعات اجتماعی ششم

دریای خزر در واقع یک دریاچه است؛ اما به آن دریا می‌گویند آیا می‌دانید چرا؟

جواب: به آن دریا می‌گویند چون وسعت آن بسیار زیاد است و در واقع بزرگترین دریاچه جهان است.

- چند رود که به دریای خزر می‌ریزند، نام ببرید.

جواب: سفید رود ، چالوس ، هراز ، گرگان

- دریای خزر، ایران را به کدام کشورها مربوط می‌کند؟

جواب: کشورهای قزاقستان، ترکمنستان، آذربایجان و روسیه

جواب سوال صفحه ۱۱۰ و ۱۱۱ مطالعات اجتماعی

ششم

دریای عمان

ساحل دریای عمان از بندر عباس تا بندر گوآتر امتداد دارد. دریای عمان به اقیانوس هند راه دارد. عمق این دریا به سمت اقیانوس بیشتر می شود و در اطراف جابهار به حدود ۳۰۰۰ متر می رسد. خلیج فارس از طریق یک آبراهه به دریای عمان وصل می شود.

– به آبراهه ای که دو دریا را به هم وصل می کند، تنگه می گویند.

به نقشه توجه کنید و پاسخ دهید:

– تنگه ای که خلیج فارس را به دریای عمان مربوط می کند؟

– چند رود که به دریاها جنوب می ریزند؟

به نقشه توجه کنید و پاسخ دهید:

– تنگه ای که خلیج فارس را به دریای عمان مربوط می کند؟

جواب: هرمز

– چند رود که به دریاها جنوب می ریزند؟

جواب: کارون، اروند رود، جراحی، هندیجان، رود مند، رود شور، سرباز

– جزیره های کشور ما در خلیج فارس و بزرگترین جزیره را نشان دهید و نام ببرید.

جواب: لارک، قشم، تنب بزرگ، تنب کوچک، سیری، ابوموسی، بنی فرور، کیش، هندورابی، لاوان، خارک و خارکو. بزرگترین جزیره قشم است.

– ایران از طریق خلیج فارس با کدام کشورها همسایه است؟

جواب: بحرین، قطر، عربستان، کویت، عراق، امارات

جواب فعالیت ۱:

روز ۱۰ اردیبهشت در تقویم، روز ملی خلیج فارس نامیده شده است. علت چیست؟ پرس و جو کنید.

جواب: در چنین روزی، در زمان شاه عباس صفوی نیروهای دلاور ایرانی توانستند پرتغالی‌ها را از طریق خلیج فارس به ایران حمله کرده بودند شکست داده و آن‌ها را بیرون برانند. برای گرامیداشت این روز، آن را روز ملی خلیج فارس نامیدند.

جواب فعالیت ۲:

کاربرگهی شماره‌ی ۲۱، ۲۲ را انجام دهید.

کلیک کنید: [جواب کاربرگه ۲۱ مطالعات ششم](#)

کلیک کنید: [جواب کاربرگه ۲۲ مطالعات ششم](#)

جواب فعالیت ۳:

به طور گروهی و با راهنمایی معلم و با استفاده از چوب یا کاغذ، مقوا، گچ و مانند آنها، یک مدل خلیج فارس و دریای عمان بسازید. جزیره‌ها و بندرها را روی آن نشان دهید.

جواب: می‌توانید ابتدا نقشه خلیج فارس و دریای عمان را روی یک مقوای بزرگ بکشید، سپس با خمیر بازی آبی رنگ، به دریاها حجم دهید.

جواب فعالیت صفحه ۱۱۲ مطالعات اجتماعی ششم

جواب فعالیت ۱:

یک کره‌ی جغرافیایی یا نقشه‌ی جهان نما به کلاس بیاورید و به کمک معلم، مسیر کشتیرانی از خلیج فارس و تنگه‌ی هرمز تا اقیانوس‌ها را دنبال کنید.

جواب: خلیج فارس از طریق تنگه هرمز و سپس دریای عمان به اقیانوس هند منجر می‌شود. از این راه می‌توان با کشتی از خلیج فارس به اقیانوس هند راه یافت.

- کشورهای مهم نفت‌خیز اطراف خلیج فارس را به یکدیگر نشان دهید.

جواب: ایران، عربستان، کویت، بحرین و قطر

جواب فعالیت ۲:

چرا خلیج فارس از دیرباز مورد توجه کشورهای قدرتمند بوده است و آنها همواره در پی نفوذ به این منطقه هستند؟ در کلاس گفت‌وگو کنید.

جواب: چون خلیج فارس دارای منابع سرشار نفت و گاز است، همچنین نفت‌کش‌های عظیم و کشتی‌های تجاری از این مسیر برای انتقال کالاهایشان استفاده می‌کنند به همین دلیل از گذشته مورد توجه کشورهای قدرتمند بوده است

جواب سوال صفحه ۱۱۳ مطالعات اجتماعی ششم

ایران همه ساله، مقدار زیادی میگو و خاویار به کشورهای دیگر صادر می کند و از این راه در آمدی به دست می آورد.

● صید ماهی در دریا قوانین و مقرراتی دارد؛ برای مثال صید ماهی در دریای خزر از اوایل بهار تا اوایل پاییز ممنوع است. آیا می دانید چرا؟

● هر چند برای ماهیگیری در آب های اطراف سواحل از کشتی ها و لنج های کوچک استفاده می شود اما صیادان برای ماهیگیری در آب های عمیق به کشتی های مجهز نیاز دارند. در این کشتی ها لوازم پیشرفته ی ماهیگیری و سردخانه وجود

دارد. به نظر شما چرا کشتی ها و کامیون های حمل ماهی باید یخچال و سردخانه داشته باشند؟

صید ماهی در دریا قوانین و مقرراتی دارد؛ برای مثال صید

ماهی در دریای خزر از اوایل بهار تا اوایل پاییز ممنوع

است. آیا می دانید چرا؟

جواب: زیرا این زمان زمان تخم ریزی ماهیان این دریا است.

به نظر شما چرا کشتی ها و کامیون های حمل ماهی باید

یخچال و سردخانه داشته باشند؟

جواب: برای جلوگیری از خراب شدن و فاسد شدن ماهی ها.

جواب فعالیت صفحه ۱۱۴ مطالعات اجتماعی ششم

جواب فعالیت ۳:

یک کنسرو ماهی را به کلاس بیاورید و با راهنمایی معلم برچسب مشخصات (تاریخ مصرف، نوع ماهی، طریقه‌ی مصرف، محل تولید و ...) آن را بررسی کنید. چگونه می‌توانیم کنسرو ماهی فاسد شده را تشخیص بدهیم؟

جواب: برآمدگی سر و ته کنسرو نشانه فساد آن است. ضمن این که به تاریخ انقضای کنسرو نیز دقت می‌کنیم.

جواب فعالیت صفحه ۱۱۵ مطالعات اجتماعی ششم

جواب فعالیت ۴:

همفکری کنید و ده شغل را فهرست کنید که با دریا سر و کار دارد. یکی از دو فعالیت زیر را انتخاب کنید و پاسخ دهید:

جواب:

۱- ماهی‌گیری

۲- قایقرانی

۳- کشتی‌سازی

۴- ملوانی

۵- کنسروسازی

۶- غواصی

۷- کار در سکوه‌های نفتی

۸- کار در سازمان شیلات

۹- آموزش شنا

۱۰- کار در سازمان بنادر و کشتیرانی

جواب فعالیت ۵:

الف) فرض کنید شما و دوستانتان برنده‌ی جایزه‌ی سفر دو روزه به دریا شده‌اید؛ اما محل دقیق آن را باید خودتان انتخاب کنید. با همفکری یکدیگر مکانی را روی نقشه انتخاب کنید و برای نظر خود دلیل بیاورید.

جواب: ما تصمیم گرفتیم که سفر دو روزه خود را به بندر انزلی داشته باشیم.

دلایل انتخاب بندر انزلی:

- موقعیت جغرافیایی مناسب
- امکانات تفریحی و گردشگری متنوع
- آب و هوای مطبوع

ب) به این دو تصویر، توجه و پرس‌وجو کنید هر یک از این سازمان‌ها چه وظیفه‌ای دارند و در چه زمینه‌ای فعالیت می‌کنند؟

- سازمان بنادر و دریانوردی در اموری چون پاکسازی و لایروبی بنادر، احداث اسکله حمل و نقل کشتی‌ها و... فعالیت می‌کند.

- سازمان شیلات جمهوری اسلامی ایران در امور مربوط به ماهی‌گیری و صیادی در دریا (صید مرجان، مروارید و ...) خرید کشتی‌های ماهی‌گیری، آموزش ماهی‌گیران و امور مربوط به قایق‌های ماهی‌گیری، تولید کنسرو و ... فعالیت می‌کند.

دریای خزر نیز محل زندگی انواع ماهیان و پرندگان مهاجر است. متأسفانه این موجودات در معرض خطر نابودی قرار گرفته‌اند و هر ساله تعداد آنها کاهش می‌یابد؛ چرا؟

جواب: دلایلی مثل صید غیرقانونی، حمل و نقل دریایی و تأثیرات ناشی از لنگر شناور ها، آلودگی های نفت و گاز، آلودگی فاضلاب های صنعتی، پساب تأسیسات آبی روری و...

جواب فعالیت صفحه ۱۱۶ مطالعات اجتماعی ششم

جواب فعالیت ۶:

یکی از دو فعالیت زیر را انتخاب کنید و انجام دهید.
الف) با راهنمایی معلم و به طور گروهی پوستری درباره‌ی حفاظت از دریا طراحی و رنگ آمیزی کنید و روی آن یک پیام هشدار بنویسید.

جواب: می‌توان تصویر افرادی را طراحی کرد که در حال پاکسازی سواحل از زباله هستند و بعد به دلخواه آن را، رنگ‌آمیزی کرد و می‌توان این پیام را روی آن نوشت: آلودگی دریاها = مرگ آبزیان

ب) همفکری کنید و فعالیت‌هایی را که به محیط زیست دریا آسیب می‌رساند، بیان کنید.

ریختن زباله‌های سمی و شیمیایی به دریاها، ریختن نفت در دریا، صید بی‌رویه و بی‌موقع مرگ آبزیان و ... .

اگر شما مسئول یک منطقه‌ی ساحلی بودید برای حفظ دریا این نعمت خداوندی چه کارهایی می‌کردید؟

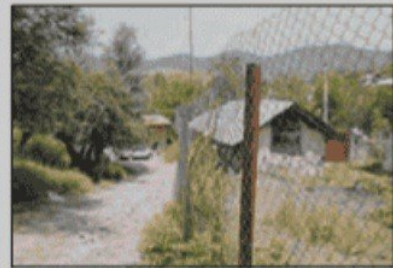
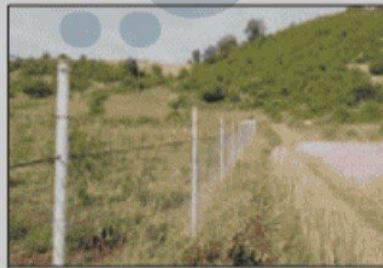
جواب: از انتقال نفت از طریق دریا، ریختن زباله‌ها به دریاها از طریق کشتی‌ها و نفتکش‌های بزرگ و ورود آب‌های آلوده به دریا جلوگیری می‌کردم و نفتکش‌ها را کاملاً ایمن می‌کردم تا دریا را آلوده نکنند. آموزش و اطلاع رسانی به مردم مهم‌ترین اقدامی است که انجام می‌دادم و با قانون‌شکنان هم برخورد جدی می‌کردم.

جواب سوال صفحه ۱۲۰ مطالعات اجتماعی ششم

به این عکس‌ها توجه کنید. چه چیزی این مزرعه را از مزرعه‌ی مجاور جدا می‌کند؟ بین این دو باغ چه چیزی

وجود دارد؟

چرا بین این دو مزرعه یا باغ چنین مانعی ایجاد کرده‌اند؟ خانه‌ای که شما در آن زندگی می‌کنید، با دیوار از خانه‌ی همسایه جدا شده است. این مکان به شما تعلق دارد و کسی نمی‌تواند بدون اجازه یا موافقت شما به خانه‌تان وارد شود.

چه چیزی این مزرعه را از مزرعه‌ی مجاور جدا می‌کند؟

جواب: دیوار ، حصار

بین این دو باغ چه چیزی وجود دارد؟

جواب: مرز

چرا بین این دو مزرعه یا باغ چنین مانعی ایجاد کرده

اند؟

جواب: برای حفظ کردن حریم هر باغ و مشخص بودن

محدوده‌ی مالکیت هر شخص

جواب سوال صفحه ۱۲۱ مطالعات اجتماعی ششم

اکنون به نقشه توجه کنید. این نقشه مرزهای خشکی ایران را با کشورهای همسایه نشان می‌دهد.

○ ایران با کدام کشور، طولانی‌ترین مرز را دارد؟

○ کوتاه‌ترین مرز ایران با کدام کشور است؟ گاهی یک پدیده‌ی طبیعی مانند رودخانه، کوه، بیابان و دریاچه بین دو کشور قرار دارد و از همان پدیده‌ها برای تعیین مرز استفاده می‌کنند؛ مثلاً کوه‌های آارات بخشی از مرز ایران و ترکیه را تشکیل می‌دهد.

به نقشه توجه کنید و چند رود مرزی ایران را نام ببرید. این رودها ایران را از کدام کشورها جدا می‌کنند؟

اکنون به نقشه توجه کنید. این نقشه مرزهای خشکی ایران را با کشورهای همسایه نشان می‌دهد.

– ایران با کدام کشور، طولانی‌ترین مرز را دارد؟

جواب: عراق

– کوتاه‌ترین مرز ایران با کدام کشور است؟

جواب: ارمنستان

به نقشه توجه کنید و چند رود مرزی ایران را نام ببرید. این رودها ایران را از کدام کشورها جدا می‌کنند؟

جواب: رود ارس، رود اترک، اروند رود

ششم

جواب فعالیت ۲:

خانه‌ی کعبه؛ حرم مطهر پیامبر گرامی اسلام (ص)؛ حرم حضرت علی‌بن ابیطالب (ع)؛ امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل (ع) در کدام شهرهای کشورهای همسایه قرار دارند؟ روی نقشه دور این شهرها خط بکشید.

جواب: - خانه کعبه در شهر مکه در کشور عربستان

- حرم مطهر پیامبر گرامی اسلام (ص) در شهر مدینه در کشور عربستان قرار دارد.

- حرم حضرت علی‌بن ابیطالب (ع) در شهر نجف، حرم امام حسین (ع)

- حضرت ابوالفضل (ع) در شهر کربلا در کشور عراق قرار دارند.

ششم

جواب فعالیت ۳:

آیا تاکنون به یکی از کشورهای همسایه سفر کرده‌اید؟ اگر پاسخ شما بلی است در کلاس تعریف کنید.

جواب: بله به شهرهای استانبول و آنکارا در ترکیه سفر کرده‌ام و از دیدن آثار باستانی شهر استانبول مثل مسجد ایاصوفیه لذت می‌برم.

جواب فعالیت ۴:

اگر قرار باشد از یکی از کشورهای همسایه ایران دیدن کنید، کدام را انتخاب می‌کنید؟ دلایل شما برای سفر به آن کشور چیست؟

جواب: امارات به دلیل داشتن مکان‌های تفریحی، سواحل زیبا و جاذبه‌های گردشگری.

جواب فعالیت ۵:

فکر کنید چرا نوروز که یک جشن ایرانی است در کشورهای همسایه ما نیز وجود دارد؟

جواب: زیرا در زمان حکومت هخامنشیان، سرزمین ایران گسترده بود و افغانستان و پاکستان و ترکمنستان و جمهوری آذربایجان بخشی از سرزمین ایران بودند و آداب و رسوم ایرانیان را داشتند و جشن نوروز به جا مانده از آداب و رسوم گذشته ایران است.

جواب فعالیت صفحه ۱۲۱ مطالعات اجتماعی ششم

جواب فعالیت ۱:

کاربرگی شماره‌ی ۲۳ را در کلاس کامل کنید.

جواب سوال صفحه ۱۲۲ مطالعات اجتماعی ششم

ما فقط به وسیله‌ی مرزهای خشکی از کشورهای همسایه جدا نمی‌شویم بلکه از طریق دریا نیز با بعضی کشورها همسایه هستیم. کدام کشورها از طریق دریا با ما همسایه هستند؟ نام ببرید.

جواب: امارات، قطر، بحرین، عمان، کویت، عربستان، روسیه، قزاقستان.

ششم

جواب فعالیت ۱:

- ترکیه به کدام کشورها و دریاها دسترسی دارد؟
افغانستان چگونه؟

جواب: ترکیه به دریای سیاه و دریای مدیترانه و دریای مرمره و اژه دسترسی دارد و همچنین با کشورهای سوریه، عراق، ایران، ارمنستان، گرجستان و بلغارستان همسایه است.
افغانستان به دریا راه ندارد و با کشورهای ایران، ترکمنستان، ازبکستان، تاجیکستان، چین و پاکستان همسایه است.

- به نظر شما کدام کشور، موقعیت مکانی بهتری دارد؟
چرا؟ دلیل بیاورید.

جواب: ترکیه زیرا به چهار دریا دسترسی دارد.

- آب و هوای ترکیه و افغانستان را با هم مقایسه کنید.

جواب: ترکیه بیشتر آب و هوای سرد و کوهستانی دارد زیرا بر روی فالت آناتولی قرار دارد. ترکیه در قسمت سواحل از آب هوای ملایم و مرطوب بر خوردار است اما افغانستان زمستان های سرد و تابستان های گرم دارد.

- چرا با اینکه در افغانستان بناهای تاریخی و مکان‌های

دیدنی وجود دارد در این کشور گردشگری رونقی ندارد؟

جواب: از سی سال پیش مردم افغانستان جنگ و مشکلات

زیادی را تحمل کرده‌اند. ابتدا اشغال افغانستان توسط ارتش

شوروی، سپس حکومت طالبان و خرابی‌های زیادی که به بار

آورد و در آخر اشغال نظامی این کشور به وسیله آمریکا باعث

شده آرامش و امنیت و امکانات لازم برای رونق گردشگری در

این کشور وجود نداشته باشد.

- چرا عده‌ای از مردم کشور افغانستان به کشورهای دیگر

از جمله ایران مهاجرت کرده‌اند؟ شما برای مردم افغانستان

چه آرزویی دارید؟

جواب: سال‌های طولانی جنگ، عدم وجود امنیت و نبود

شغل و درآمد کافی و فقر باعث مهاجرت افغانی‌ها به

کشورهای دیگر شده است.

- جمعیت ترکیه و افغانستان را با هم مقایسه کنید.

جواب: ترکیه ۷۳ میلیون نفر جمعیت دارد که ۶۵ درصد آن‌ها شهرنشین هستند اما افغانستان ۳۰ میلیون نفر جمعیت دارد که ۲۱ درصد آن‌ها شهرنشین هستند.

- ترکیه و افغانستان چه اشتراکاتی با هم دارند؟

جواب: *دین رسمی هر دو کشور اسلام است.
بیشتر مناطق هر دو کشور کوهستانی میباشد.

- از نظر فرهنگی (دین، زبان، بناهای تاریخی) ترکیه و افغانستان را با هم مقایسه کنید.

جواب: هر دو مسلمان هستند . اما زبان مردم ترکیه، ترکی (استانبولی) است در حالی که زبان مردم افغانستان، فارسی دری و پشتو می‌باشد. از نظر بنا های تاریخی نیز هر دو دارای بنا های زیادی هستند

جواب فعالیت ۲:

یکی از دو فعالیت زیر را انتخاب کنید و انجام دهید.
الف) فرض کنید دوستی در یکی از کشورهای همسایه دارید که می‌خواهد به ایران سفر کند و از شما خواسته است درباره‌ی ایران برایش توضیح دهید. نامه‌ای در کاربرگ‌هی شماره‌ی ۲۴ به او بنویسید و کشور خود را معرفی کنید.

ب) به طور گروهی با کمک معلم و استفاده از کتابخانه‌ی مدرسه یا سایر منابع درباره‌ی یکی از کشورهای همسایه، مطالبی جمع‌آوری و یک روزنامه دیواری درست کنید. در روزنامه‌ی خودتان نقشه و تصاویری از آن کشور به کار ببرید.

عراق:

آب و هوا: (به جز شمال کشور) عمدتاً صحرایی است با زمستان‌های خنک و گاه سرد و تابستان‌های خشک و گرم

مساحت: حدود ۴۳۷ هزار کیلو متر مربع

جمعیت: حدود ۳۲ میلیون نفر

پایتخت: بغداد

زبان رسمی: عربی و کردی

دین: اسلام

شهرهای مهم: بغداد، نجف، کربلا، موصل و اربیل

واحد پول: دینار.

جواب کاربرگ مطالعات ششم / کاربرگه ۲۴ :: کشور ایران را

معرفی کنید صفحه ۱۳۰

نامه ای به یک دوست فرضی در کشور همسایه بنویسید
و کشور خودتان ایران را معرفی کنید.

جواب:

میدانی که سرزمین‌های ما با یکدیگر همسایه‌اند و لازم است همسایگان، بیشتر همدیگر را بشناسند. حال من می‌خواهم کشورم ایران را بیشتر به تو معرفی کنم. سرزمین ما دارای تنوع آب و هوایی است. خلیج‌فارس که با عمق کم در جنوب ایران قرارگرفته، برای غواصی و صید ماهی جای بسیار زیبایی است.

که رنگ آن به آبی نیلگون میزند و در هنگام غروب، زیبایی‌اش صدچندان می‌شود. از شهر اصفهان برایت بگویم که به خاطر آثار زیبای تاریخی و بزرگی‌اش به نصف جهان معروف است و از جنگل‌های شمال کشورم بگویم که توصیف نشدنی است.

از جاده‌ی اسلام به خلخال که وقتی از آن عبور می‌کنی گویی در بهشت خداوندی قرارگرفته‌ای. از آب‌های گرم سرزمینم که به‌صورت جوشان از دل سهند و سیلان بیرون میزند. تاریخ کشور من به هزاران سال قبل برمی‌گردد و روزگاری یک امپراتوری مصوب می‌شد. مردم کشور من یکتاپرست بوده‌اند.

و با ظهور دین اسلام مسلمان شده‌اند. آسمان علم و دانش کشورم ستارگان زیادی چون خیام، دکتر حسابی، ابوریحان، ابن‌سینا و جابرین حیان دارد که هر کام از آن‌ها چراغ راه علم و دانش بوده‌اند. اگر یک‌بار به کشورم سفر کنی، مطمئن باش پشیمان نمی‌شوی و دوست داری دوباره سفر کنی. در ضمن، مردم کشورم خیلی مهمان‌نواز هستند. من منتظر شما می‌مانم

جوابی دیگر:

سلام! امیدوارم حال تو خوب باشه. من از ایران می‌نویسم، کشوری باستانی و زیبا در غرب آسیا.

ایران، سرزمینی با تمدن کهن و تاریخ غنیه. از بناهای تاریخی مثل تخت جمشید و مسجد امام اصفهان گرفته تا طبیعت متنوعش، از کوه‌های البرز تا جنگل‌های شمال و بیابان‌های مرکزی، همه چیز اینجا دیدنیه.

مردم ایران مهمان‌نواز و صمیمی هستن و به فرهنگ و هنر اهمیت زیادی میدن. غذاهای ایرانی هم که بی‌نظیره! اگه یه روز به ایران سفر کردی، مطمئنم عاشقش میشی. با بهترین آرزوها،

جوابی دیگر:

سلام! امیدوارم از زندگی در کشور لذت ببری. می‌خواستم کمی از کشور خودم، ایران، برات بگم.

ایران کشوری با قدمت طولانی و فرهنگی غنیه. ما تاریخ و تمدن خیلی قدیمی داریم و آثار باستانی زیادی مثل پرسپولیس و میدان نقش‌جهان اصفهان رو داریم که هر سال گردشگران زیادی از سراسر دنیا به دیدنشون میان.

علاوه بر تاریخ، طبیعت ایران هم خیلی متنوعه. کوه، جنگل، دریا و کویر همه‌ش رو داریم. مردم ما هم خیلی مهمان‌نواز و مهربون هستن و از دیدن مهمان خوشحال میشن.

اگه فرصتی بشه، حتماً به ایران بیا تا از نزدیک این زیبایی‌ها رو ببینی.

منتظر خبرت هستم.